

Píseň: S179 - Málo mám + **modlitba;** **Čtení:** Sk 5, 27-42

Milí přátelé,

dnes nás opět čeká samostatné téma, neboť čím se budeme zabývat pravidelně dál rozhodneme teprve dnes.

Dobové pozadí

Kniha Skutků apoštolských popisuje život vznikající křesťanské církve. V počátku byla židovskou sektou - židé (všichni apoštolové byli židé, stejně jako Ježíš!), kteří uvěřili v Krista, i nadále navštěvovali Chrám, plnili předpisy Zákona atd. Vyznávali však, že vytoužený a očekávaný Mašijach („Pomazaný“) již přišel - v Ježíši z Nazareta nazývaném Kristus (řecký překlad hebrejského termínu Mašijach).

Tak nevyhnutelně docházelo jak ke konfliktům s židovským učením, tak ke shodám. Dnešní oddíl představuje jeden z konfliktů. Vyvrcholením těchto sporů bude nakonec rozchod židů vyznávajících Ježíše jako Krista s ostatními židy - a tak založením křesťanské církve. Je škoda, že se nepodařilo najít konsensus a toleranci...

Apoštolům tak často hrozil trest smrti, někteří ho hned zpočátku knihy Skutků podstoupili, např. Štěpán (Sk 7). Dnešní oddíl naznačuje toto směřování, které je však zastaveno moudrým Gamaliem. Je příznačné, že je to tento moudrý muž, který našťvaným a zuřivým členům židovského synedria brání apoštoly pozabíjet. Neboť Gamaliel je učitel budoucího největšího apoštola Kristova - Pavla.

Gamaliel byl tak hlubokou a uznávanou autoritou, že byl nazýván „sláva Zákona“. Pro znalce velkých židovských učitelů dodejme, že Gamaliel byl vnukem Hillela, který byl jednou z nejdůležitějších osob židovské historie. Je totiž úzce spjat se vznikem Mišny¹ a Talmudu² a zakladatel školy Tannaitů.

¹ První psaná redakce ústní Tóry.

Mezi jeho velmi známé citáty patří: „Když nejsem pro sebe, kdo je pro mě? A když jsem jen pro sebesamého, co jsem? A když ne teď, pak kdy?“ „Co je pro tebe ohavné, nečiň svému bližnímu. To je celá Tóra, zbytek je jen vysvětlení - jdi a uč se.“ Druhým citátem se nám opět vrátí, kolik z Ježíšova učení není jeho vlastním, ale, jak se sluší na židovského rabbína, moudrostí jeho předchůdců. Druhý citát je jen jiná formulace tzv. „Zlatého pravidla“ (Mt 7, 12 - také zdůrazňující, že „v tom je shrnut celý Zákon i Proroci“!).

Proto snad nepřekvapí, jak moudrá slova Gamaliele, vnuka tohoto Hillela, od kterého se nepřímou učil i Ježíš, vysloví při konfliktu mezi apoštoly a synedriem: „Je-li jejich záměr z lidí, rozpadne se. Pochází-li z Boha, jeho nositele nevyhubíte, jen se stanete odpornými Bohu.“ (BKR)

To jsou odvážná slova tváří v tvář synedriu, které nedávno (maximálně v rozmezí let) rozhodlo ukřižovat Ježíše z Nazareta, kterého právě tito apoštolové kázali jako Vzkříšeného. Ale slova velice pravdivá - spolu s autoritou Gamaliele pak zapůsobila natolik, že synedrium upustilo od touhy zlikvidovat apoštoly-buřiče v jejich očích.

Test času

Dnešní oddíl jsem vybral zejména kvůli těmto Gamalielovým slovům. Trochu také kvůli odvaze, kterou musel prokázat při obhajově pravdy a těch, kteří byli před synedriem za bludaře, lháře a buřiče.

Někteří vykladači mají Gamalielova slova za snahu udržet status quo. Tedy že vlastně mnoho neznamenaají a Gamaliel se snaží jen uklidnit vzniklou situaci tvrzením, při kterém se vlk nažere a ovce zůstane celá. Copak člověk nemá bojovat proti zlu?

² Sbírnka talmudu Jeruzalémského a zejm. Babylónského (protože tam vzniklého). Obsahuje již zmíněnou Mišnu a Gemaru (objasnění či vysvětlení textů Mišny). Hebrejský termín talmud dosl. znamená „instrukce, učení“ (srv. dogma). Obsahuje 63 traktátů a ve standardním vydání má přes 6200 stran, které zachycují učení a názory tisíců rabbínů (opět srv. dogma). Jde o základní spis rabínskému judaismu.

Nemá se ozvat, když se děje něco špatného? Má prostě čekat, jak to dopadne, jestli dané jednání obstojí?

Jiní, a k těm se přikláním i já, však ukazují, že Gamaliel neřešil ani akademickou, ani banální situaci. Svá slova pronesl ve chvíli, kdy synedrium nebojovalo proti zlu, ale chtělo zabít nepohodlné a nehodící se. Navíc takové, kteří se v židovství i jiných hnutích znovu a znovu objevují - a jak to udělali nedávno i s Ježíšem³, a jak to i Gamaliel v dnešním oddíle říka.

Tito vykladači zdůrazňují, že Gamaliel přináší tzv. „test času“. Co je dobré a pravdivé, to obstálo dlouhý čas. A je krásné, že test času také obstál sám před sebou - před testem času.

Zabít skutečné či domnělé nositele zla či bludu totiž k dobrému nevede, nevedlo a nepovede. Jak s tím mělo již židovství staletí dlouhou zkušenost - vůči prorokům i žiprorokům, například⁴. Ba naopak, pokud jsou totiž tito nositelé a hlasatelé jenom nepohodlní a nehodící se do účasného establishmentu, ale jsou hlasateli Boží vůle, pak snaha o jejich likvidaci vzbudí Boží hněv. Jak i to židovství (a později také křesťanství) zažilo na vlastní kůži.

To však neznamena, že by nositelům a hlasatelům zla a bludů měla být ponechána volná ruka. Nemáme čekat, až extrémní nacionalismus, socialismus sovětského typu nebo další lidská zla „sama zmizí“. Vždyť to ani Gamaliel neřekl! Řekl: Nezapíjejte je. Nikomu nebránil vést s apoštoly disputace, pořádat proti nim demonstrace a už vůbec neřekl, že se jim nikdo nemá stavět na odpor.

Tak i já předkládám tento „test času“, jako dobré „pravidlo pravé ruky“, když člověk hledá dobro a pravdu: Co obstálo ve staletích? Co je prověřeno tisíciletími jako dobré (nikoli užitečné!)? Co prokázalo, že nemůže být jen z lidí, když to trvá tisíce let, přináší dobré ovoce a dál roste?

³ A je možné, že u tohoto rozhodnutí i jeho důsledků Gamaliel byl - a nebo právě viděl jen následky boje ne proti zlu, ale proti jeho (ať už domnělým nebo skutečným) nositelům.

⁴ Dodejme, že křesťanství se později muselo tuto skutečnost opět učit.

Neboť je nápadné, že extrémní nacionalismus ani socialismus sovětského typu tímto testem neprošly. Samozřejmě najdeme jejich stoupence, ale tito jsou ve zřetelné menšině a ubývá jich. A to jsme od těchto zrůdností v české kotlině sotva pár desetiletí.

Tolik způsobů vlády, království a náboženských systémů podlehla testu času - drtivá většina natolik, že už o nich ani mnoho nevíme. Natolik „nebyly z Boha“, že se nedochovaly takřka žádné prameny ani zmínky.

Tak je „test času“ dobrým měřítkem a rádcem i pro současné církve, sbory, národy, společnosti. Jenže kolik ho užívá? Kolik lidí má odvahu říct: Hele, ono tohle už roky a desetiletí nefunguje, pojďme to udělat podle vzoru, který jinde již desetiletí funguje? Dobrým negativním příkladem budiž např. rozhodnutí zavést EET v ČR. Ani v Chorvatsku si ho nijak nepochvalují...⁵

V soukromnějším rámci

Lze však toto velmi názorné a pravdivé pravidlo použít také pro osobní život? Věřím, že ano - vždyť je od Boha. Avšak je potřeba být při jeho aplikaci mnohem kritičtější právě vůči sobě a mnohem detailněji zkoumat, jestli nezaměňuji „příjemné a užitečné“ za „dobré ovoce“.

Protože by člověk mohl snadno dojít k závěru, že precí rozdělení manželských či partnerských rolí je tisíciletími ověřený, a tak dobrý, systém. A on je! Lépe se žije těm partnerům, kteří si jako sobě rovní vyjasní a rozhodnou, kdo má co na starost. Místo aby všichni dělali všechno. Avšak kritické a detailní zkoumání ukáže, že z toho neplyne, kdo má stát u plotny a kdo

⁵ Podloženo fakty: V Chorvatsku se od zavedení EET výběr daní nezvýšil. Naopak zaniklo asi 20 000 živností a na nevybraném DPH se malí podnikatelé a živnostníci podílejí 7%. Tedy 93% nevybraných daní leží u velkých firem, pro které systém EET nepředstavuje žádnou překážku - naopak pro malé a živnostníky je nesmyslnou příteží. Zdroj: *Jak se stokrát opakovaná lež (o EET) stává pravdou*, Asociace podnikatelů a manažerů; také vedoucí katedry financí Bankovního institutu vysoké školy Petra Musila in *EET rovná se DDT*; více např. na www.wikipedia.org

vydělávat peníze. Ba dokonce ani nedokáže, že vydělávat peníze a stát u plotny nemůže jeden a ten samý z páru⁶!

Tak dovolte nabídnout s novým školním rokem Gamalielův od Hospodina přijatý „test času“. Ne snad jako něco nového, ale jako připomenutí, že dobré je ověřeno a testováno zejména postupem času - tedy Boží milostí. A tak že ledaccos „starého“ je mnohem pevnějšího a přinášejícího lepší ovoce, než mnohé moderní a nové.

Dodejme také, že tento „Boží test“ brání unáhleným rozhodnutím a soudům. Tedy vede k pravdě toho, co ob stojí. Protože co obstálo, obstálo z Boží milosti, ne z aktivity lidských účastníků. Církve jako Tělo Kristovo je toho jednoznačným důkazem.

Závěr

Budme tedy opatrní na nejrůznější „trendy“, „módy“ a „nové metody“. Mohou být opravdu skvělé - demokracie v zodpovědném národě (Němci, Britové, Norové) či počítačové technologie. Ale velice, velice často nejsou. Studie například ukazují, že např. Montessori školství vychovává studenty, kteří si vedou zcela a naprosto srovnatelně se studenty tradičních vzdělávacích institucí. Jak ve vzdělávacím procesu tak v osobním životě. Ale Montessori stojí obrovské peníze.

Nebojme se povolávat na pomoc Gamalielovu moudrost také v církvi a sboru - třeba i ve srovnání s církvemi jinými. A nebo jen k vlastní historii. Opravdu byl k Boží slávě způsob posledních deseti či dvaceti let, když přinesl pramálo dobrého ovoce?

Neboť „test času“ nevede ke konzervativismu. Vede úplně stejnou měrou také k opouštění starého, jež se neosvědčilo.

Hospodinem darovaný test času také nesmírně osvobozuje a dopřává hlubokou svobodu perspektivy, které se obvykle dostává až starším lidem. Necht' je dané slovo doloženo a pak otestováno,

⁶ Srv. Světoznámé šéfkuchaře a šéfkuchařky (Gordon Ramsay, Jamie Oliver, Nigella Lawson atd.)

zda funguje. Za jeden rok se nemusí ukázat nic, ale za deset či sto let už je nevyhnutelně vidět, co přináší dobré ovoce a co špatné.

A úplně závěrečné slovo: Gamalielův test času je vlastně také moderně-vědecký. Nedá na řeči, touhy, módy, rozpoležení a situaci. Necht' je daná hypotéza ověřena experimentem: Jak obstojí tváří v tvář času, tedy Bohu?

Píseň: S401 - Zůstaň s námi + Modlitba Páně

Téma od příště:

Rozhovor